



## **Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi**

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

**Camargo, Ignacio de**

**[S.l.], 1702**

Articulus XV. Solvitur argume[n]tum sextum à paritate voluntatis  
desumptum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

tribuebat, quantumvis verba S. Doctoris eum insinuare videantur. Et in primis, licet daremus, quod D. Thomas sensum illum intenderit, nihil ex eo possent Recentiores concludere in favorem suæ sententiæ; tunc enim S. Doctor intelligendus esset haud aliter, quam Augustinus, videlicet juxta veram sententiam, quam ipsum D. Thomam satis clare docuisse, ostendimus artic. decimo.

189. Præterea, quod non teneat, nec intendant prædictum sensum, ex dictis efficaciter mihi persuadeo: quia, licet verus sit ex memorata illa suppositione, attamen suppositio, vel est prorsus repugnans in sensu jam exposito, vel saltem semper est contra prudentiam, adeoque à nobis semper vitanda. Quis verò credat, Angelicum Doctorem, dum exponendum suscipit præceptum Domini de omni judicio temerario vitando, neque docuisse, neque meminisse, quid ex eo præcepto debeamus absolute præstare; sed unice docuisse, ac intendisse, quid sit nobis faciendum ex aliqua suppositione, vel prorsus impossibili, vel omnino vitanda? Id verò nobis non apparet credibile.

190. Quare, dicendum potius existimarem, dum D. Thomas generaliter docet, dubia aliorum facta, vel dicta, semper in bonam partem esse à nobis interpretanda, non obstante periculo deceptionis, per hæc non intendisse judicium positivum, quo actionem dubiam proximi bonam existimem determinatè; sed vel judicium aliquod practicum, quo dicam apud me, *judicare non debeo actionem esse malam, vel, gerere me debeo cum isto homine, tanquam cum probo, haud aliter, ac antea*, quæ judicia sunt vera, & æqua: vel, si S. Doctor loquatur de judicio versante circa ipsam actionem immediatè, non loqui de judicio positivo, sed negativo tantum, siue de suspensione judicii contrarii; & consequenter errorem imminens, cujus periculum contemnendum docet, non

esse positivum, sed negativum, quatenus intellectus suspendendo judicium, non assequitur veritatem, quam contingenter assequi posset, de quo errore congruè intelligitur, quod non sit malum intellectus errantis, ut docet ipse Magister Angelicus: de positivo verò non facile explicabitur qua ratione potnerit verè affirmari. Porro esse apertè contra Augustinum, quin immò, & contra ipsum D. Thomam, monstratum est §. præcedenti,

191. Ubi autem insinuat nimis clarè positivum judicium, siue periculum erroris positivi, intelligendus erit D. Thomas de judicio, aut periculo resultante per accidens ex illa suspensione judicii; nam ex eo quod semper diligenter cavere debeam judicium positivum in malam partem, aliquando per accidens continget, ut declinem in judicium oppositum cum periculo erroris positivi, quod periculum dicit esse parvi momenti, & contemnendum, præ injuria imminenti proximo ex judicio contrario, quo ipsum damnem, quod est apertè injustum, ac temerarium.

Hæc verò dicta sint in reverentiam communis Magistri, quæ maxima ipsi debetur. Si cui autem minus arriserint, is D. Angelicum aliter, si placet, exponat, cujus expositioni, si opportunior extiterit, facile consentiemus. Nobis verò sufficiat ostendisse, ut credimus, satis apertè, argumentum desumptum à Recentioribus ex præcepto nō temerè judicandi, & ex adjuncta Glossa, seu regula Augustini, nihil momenti habere contra sententiam nostram, sicut, & alia cuncta, quæ proferunt.

#### ARTICULUS XV.

*Solvitur argumentum sextum à paritate voluntatis desumptum.*

192. **A**rguunt præterea sextò Recentiores: ita se habet

voluntas ad bonum, sicut intellectus ad verum, saltem prout iste subditur ipsius voluntatis imperio: atqui voluntas potest ex duobus bonis contrariis æqualibus, aut inæqualibus, quodcumque eorum, etiam minus, eligere, ut tradunt Doctores communiter contra P. Vazquez, & alios: ergo, & poterit intellectus ex voluntatis libera electione opinari utramlibet partem alicujus contradictionis, etiam æquè, aut minùs probabilem.

193. Confirmatur primò: sicut quodlibet bonum absolute, & secundum se, est potens terminare amorem, ita, & quodlibet verum, seu motivum probabile secundum se, potens est, accedente voluntatis imperio, terminare iudicium opinativum. Sed quia bonum secundum se potens est terminare amorem, est etiam potens eundem terminare, dum adest in oppositum bonum alterum, vel majus, vel æquale, voluntatem sollicitans ad sui amorem: idem ergo dicendum de quovis vero, seu motivo probabili relatè ad intellectum.

194. Confirmatur secundò: sicut voluntas non sibi soli, sed & reliquis omnibus potentiis amat: immò, & universaliter, sicut potentia omnes, tam corporis, quàm animæ, non sibi tantum agunt, sed, & cæteris omnibus; sic etiam intellectus non sibi soli, sed, & voluntati, & reliquis potentiis intelligit. Cum igitur in homine sola voluntas sit potentia libera, & quæ cæteris possit imperare, ad solam voluntatem spectat cæteras omnes pro suo arbitrio ad propria objecta determinare, supplendo in ipsis libertatis defectum. Ergo ad voluntatem spectat determinare proprium intellectum ad opinandam quamlibet contradictionis partem. Denique omnis potentia necessaria ad hoc subiicitur voluntatis imperio, ut ex hoc idem præstet, quod præstare ex se posset, si foret libera immediatè, & forma-

liter. At, si intellectus immediatè esset liber, posset assensum flectere, ad partem æquè, aut minùs probabilem, sicut ipsa voluntas, quia immediatè libera est, potest eligere quodcumque bonum ex æqualibus, aut inæqualibus: idem igitur potest à voluntate determinatus.

195. Resp. ad argumentum: in primis falsitatem Minoris supponit, ut jam vidimus, S. Thomas; multi- que alii graves Doctores, tum ex veteribus, tum ex Recentioribus, oppositum tuentur. Sed, quidquid sit de doctrina ista, minime illà nos indigemus.

Itaque, concessa Majori in debito sensu intellecta: permitta item pro nunc Minori, nego absolute consequentiam. Discrimen autem evidens est: quia bonum in consortio alterius boni æqualis, aut majoris, etiam sibi omninò contrarii, retinet adhuc bonitatem suam; neque enim bona inter se pugnancia contradictoriè opposita sunt, sicut forma, & privatio ejus, sed contrariè dumtaxat, sicut frigus, & calor, aut etiam sicut album, & nigrum, quæ sunt ejusdem potentia objecta: quare, licet voluntas, spreto, verbi gratia, bono honesto, quod excellentius, & majus est, feratur per amorem in bonum delectabile, semper fertur in bonum, adeoque à proprio objecto nunquam extrahitur.

Oppositum verò contingit in vero, & falso relatè ad intellectum; hæc enim immediatè, & contradictoriè opponuntur, non à parte rei tantum, verum etiam in apprehensionibus in ordine ad eundem intellectum, ut demonstravimus art. 6. Porro idem prorsus est, extremum aliquod esse reipfa, aut apparere intellectui verum, ac oppositum esse, aut apparere falsum, & vice versa: unde omninò repugnat, ut duo extrema contradictionis appareant simul eidem intellectui vera, aut enuntiabilia, alioquin idem simul appareret verum, & falsum, quod

M

est

est contra lumen rationis. Igitur ob rationem oppositam non poterit aliquando intellectus partem minùs, aut æquè verosimilem opinari.

196. Quapropter argumentum à paritate voluntatis petitum, tantum abest, ut nostram sententiam urgeat, ut in contrariam potius efficaciter retorqueatur. Urget verò specialiter Terillum, & Esparzam eo utentes: nam quamvis intellectus signatè judicet pro priori, duo bona esse æqualia, vel inæqualia, adhuc potest voluntas juxta adversarios eligere quodcumque maluerit: ergo, si quid valeret paritas ista, idem dicendum esset de intellectu, cum tamen sit evidenter falsum juxta ipsos Terillum, & Esparzam hoc ipsum ex professo docentes, efficaciterque probantes, quamvis Terillus immemor sui, etiam oppositum ex professo docuerit. Non ergo potest fieri argumentum ex altera potentia ad alteram, nisi quod ipsos adversarios urgeat, & nostram sententiam suadeat. Atque ex his confirmatio prima soluta manet, & præoccupata.

197. Ad secundam confirmationem resp. voluntatis dominium, & imperium in reliquas potentias, despoticum non esse, sed veluti politicum, ordinatum scilicet immediate in bonum proprium ipsarum potentiarum: unde poterit quidem ipsas quandoque cogere, ut cum aliquo proprio incommodo exerceant suas operationes, ut dum oculos obligat ad intuendum attentè solem, etsi radiis ipsius perstringantur. Nunquam attamen potest, juxta omnes, ipsas extrahere à proprio suo objecto, nisi velis, ut possit ipsos oculos cogere, ut videant sonum, & aures, ut audiant colorem, quod est ridiculum paradoxum.

Potest ergo voluntas obligare intellectum ad enuntiandam aliquam veritatem probabiliter tantum, & obscurè propositam contra inclinationem ipsius naturaliter refugientis ab assensu cujuslibet objecti

non evidenter sibi propositi, propter deceptionis periculum, quod intellectus naturaliter horret: at nunquam poterit ipsum movere, ut assentiat objecto minùs, aut æquè sibi probabili; hoc enim foret ipsum extrahere à suo proprio, & formali objecto, quod facere voluntas non potest, sicut nec posset ipse intellectus, etsi immediata libertate gauderet.

## ARTICULUS XVI.

*Solvitur argumentum ultimum quod à priori Recentiores appellant.*

198. **S**Eptimò tandem arguunt ex Stephano Spinula à priori, ut inquit Terillus. Nulla potentia fertur, inclinaturve naturaliter in terminum sibi impossibilem: atqui intellectus urgetur naturaliter, inclinatur, ac fertur ad assentiendum motivo probabili, etiam dum adest pro parte opposita aliud æquè probabile, aut probabilius: est igitur possibile intellectui præbere assensum parti minùs probabili in conspectu probabilioris, aut alterius æquè probabilis. Major per se nota videtur: quia omnis inclinatio naturalis est indita ab Auctore naturæ, adeoque nequit recta non esse: non foret autem recta, sed stulta, & inordinata, si ferretur in aliquid impossibile. Minor etiam est evidens, vel experientiâ ipsâ, quisque nanque experitur in se ipso, dum habet motiva assentiendi pro utraque parte contradictionis, sic trahi, & inclinari à motivis unius, ut simul inclinetur, & retrahatur à motivis partis contrariæ. Denique consequentia recta est. Ergo.

199. Resp. distinguendo Majorem: *nulla potentia naturaliter inclinatur, aut fertur in terminum sibi impossibilem*, absolute, aut intrinsecè, concedo; per accidens, & extrinsecè tantum, subdistinguo: non inclinatur